

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Secundum fidem Catholicam, & philosophicam rationem Deum præscire
omnia futura. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Socratem esse hominem album. Sed hoc etiam nihil est, quia cum dicitur, Deus scivit esse futurum hoc contingens, contingens non ponitur ibi nisi ut materia verbi, & non sicut principalis pars propositionis. Vnde contingentia eius, vel necessitas nihil refert ad hoc, quod propositio sit necessaria vel contingens, vera vel falsa. Ita enim potest esse verum, me dixisse hominem esse alinum, sicut me dixisse Socratem currere vel Deum esse, & eadem ratio est de necessario & contingenti. Vnde dicendum est, quod antecedens, est necessarium absolute. Nec tamen sequitur, ut quidam dicunt, quod consequens sit necessarium absolute: quia antecedens est causa remota consequentis: quod propter causam proximam contingens est. Sed hoc nihil est. Esset enim conditionalis falsa, cuius antecedens esset causa remota necessaria, & consequens effectus contingens. Vt puta, si dicerem, si Sol mouetur, herba germinabit. Et ideo aliter dicendum est, quod quando in antecedente ponitur aliquid pertinens ad actum animæ, consequens est accipiendum non secundum esse, quod in se est, sed secundum quod est in anima. Aliud enim est esse rei in seipsa, & esse rei in anima, Vt puta, si dicam, si anima intelligit aliquid, illud est immateriale, intelligendum est quod illud est immateriale, secundum quod est in intellectu, non secundum quod est in seipso. Et similiter si dicam, si Deus scivit aliquid, illud erit. Consequens intelligendum est prout subest diuinæ scientiæ, scilicet prout est in sua præsentia. Et sic necessarium est sicut & antecedens. Quia omne quod est, quando est, necesse est esse, ut dicitur in primo perihermias.

Lib. 1. Perihermias. c. 8. declinando ad finem. con. 1.

Ad tertium dicendum, quod quæ temporaliter in actum reducuntur, à nobis successiue cognoscuntur in tempore, sed à Deo in æternitate, quæ est supra tempus. Vnde nobis, quia cognoscimus futura contingentia in quantum talia sunt, certa esse non possunt, sed soli Deo cuius intelligere est in æternitate supra tempus. Sicut ille, qui vadit per viam, non videt illos, qui post eum veniunt: sed ille, qui ab aliqua altitudine totam viam intuetur, simul videt omnes transeuntes per viam. Et ideo illud, quod scitur à nobis, oportet esse necessarium etiam secundum quod in se est: quia ea quæ in se sunt contingentia futura, à nobis sciri non possunt. Sed ea, quæ sunt scita à Deo oportet esse necessaria secundum modum, quo sub sunt diuinæ scientiæ (ut dictum est) non autem absolute,

In cor. art.

secundum quod in proprijs causis considerantur. Vnde & hæc propositio, omne scitum à Deo necessarium est esse: conuenit distingui, quia potest esse de re, vel de dicto: si intelligatur de re, est diuisa & falsa, & est sensus, omnis res, quam Deus scit, est necessaria. Vel potest intelligi de dicto: & sic est composita & vera: & est sensus, hoc dictum scitum à Deo esse est necessarium. Sed obstant quidam dicentes, quod ista distinctio habet locum in formis separabilibus à subiecto. Vt si dicam, album possibile est esse nigrum. Quæ quidem de dicto est falsa, & de re est vera. Res enim quæ est alba, potest esse nigra, sed hoc dictum, album esse nigrum nunquam potest esse verum. In formis autem inseparabilibus à subiecto non habet locum prædicta distinctio. Vt si dicam, coruum nigrum possibile est esse album: quia in utroque sensu est falsa. Esse autem scitum à Deo est inseparabile à re, quia quod est scitum à Deo, non potest esse non scitum. Hæc autem instantia locum haberet, si hoc quod dico scitum importaret aliquam dispositionem subiecto inhaerentem: sed cum importet actum scientis ipsi rei scitæ, licet semper sciatur, potest aliquid attribui secundum se, quod non attribuitur ei in quantum stat sub actu sciendi. Sicut esse materiale attribuitur lapidi secundum se, quod non attribuitur ei secundum quod est intelligibile.

Conclusio est affirmans, & verissima. Sed circa illam, & ea, quæ S. Thom. in a. docet, multa sunt discussione digna, quæ seq. disput. nobis examinanda sunt.

DISPUTATIO LXIV.

An Deus certo sciat futura contingentia ex ipso in præsentia reali in æternitate.

Secundum fidem Catholicam & philosophicam rationem Deum præscire omnia futura. cap. 1.

Ex sententia Ricardi & aliquorum Thomistarum futura contingentia præsentia sunt in æternitate & inde certo à Deo cognoscuntur. cap. 2.

Res non esse realiter præsentis æternitati ab æterno nec talem præsentiam esse rationem certitudinis scientiæ Dei, veterior opinio fert. cap. 3.

Satisfit argumentu prioris sententiæ. cap. 4.

Quid de hac præsentia senserit S. Thomas. cap. 5.

CAPVT I.

Secundum fidem Catholicam, & philosophicam rationem Deum præscire omnia futura.

VT statim præsentis disputationis intelligamus, notandum est, duo esse genera futurorum in vniuersum, quædam sunt necessaria omnino, quæ non solum à causa naturali, & ad vnum determinata proueniunt; sed neque naturali aliqua oppositione causarum impediri possunt,

Duplex futurorum generum.

Futura de-
pender sunt
contingentia.

sunt, ut est Solis ortus, & eclipsis, & id genus alia: & hæc non tantum à Deo, verum etiam ab Angelis, & hominibus certo cognoscuntur: ac proinde de illis controuersia proposita non est. Alia vero sunt futura contingentia: sed hæc adhuc dupliciter dicuntur: quædam omnino proueniunt à causa naturali, quæ tamen impediri potest ab alia aut libera, aut naturali: sed quia hoc illi est per accidens, euentus, qui ex illa sequitur, dicitur etiam contingens: quia ita eueniet, ut tamen possit non euenire sicut pluuia futura & alia impressiones naturales in his inferioribus, morbi, regitudines & similia. Hæc autem dicit ab hominibus non ita certo cognoscantur, ut in eorum cognitione decipi non possint, ab Angelis tamen certo, & euidenter sciuntur, ut ostendimus disput. 207. quoties in his euentibus solum interuenit concursus, & occurfus causarum naturalium, & nulla causa libera aliquo modo intercedit. Nam si isti euentus eueniant, aut non eueniant, aliqua causa libera, aut applicante, aut impediante, eorum eadem erit ratio, atque effectuum, qui ab ipso libero arbitrio proxime proueniunt: utriusque enim certo, & infallibiliter cognosci nequeunt, etiam ab Angelo, ut ibidem demonstrabimus. De his etiam, ut pendet solum à causis naturalibus, nullo modo à libera, non est accipienda questio proposita: manifestum enim est, ea à Deo certius sciri, quam ab Angelis. Est deinde alterum genus effectuum contingentium, qui primo, & proxime, aut saltem remote ex libero pendet arbitrio, & de his est in præsentia disputandum. Supponimus autem nunc id, quod breuiter dicemus disput. 68. cap. 1. esse videlicet liberum hominis, & Angeli arbitrium, quod sua natura facultate possit operari, & non operari: operari circa vnum, & circa oppositum.

2.
Augustinus
Ciceronis
enim.

Fundamen-
tum illius
Aristotelis.

3.
In eodem suis
Arist.

Arimin.

Ex scriptura
& ratione
manifestum.

De horum ergo futurorum contingentium scientia refert Augustinus lib. 5. de ciuitate Dei cap. 9. errorem Ciceronis, qui, ut fortunam, casum, & libertatem in operando defenderet, scientiam infallibilem futurorum contingentium etiam Deo denegauit: ac proinde omnem diuinationem, & prophetiam incertam esse dicebat: ita docuit secundo de diuinatione disputans cum Quinto fratre: ille namque primo libro eam defenderat: verba Ciceronis sunt. Nihil est tam contrarium rationi, & constantia, quam fortuna, ut mihi ne in Deum quidem cadere videatur, ut scias quid casu, & fortuito futurum sit. Utitur autem ratione qua Aristoteles de interpret. 6. 8. probauit in contradictionibus singularibus, de futuro contingenti non esse vnam veram, alteram falsam, sed quamlibet veram, aut falsam, his verbis. Si enim sciret (scilicet Deus) certe illud eueniret, sin certe eueniret, nulla fortuna est: est autem fortuna, rerum igitur futurarum nulla præsentio. Tercio tamen libro de natura Deorum magis consentaneum rationi censet, scientiam futurorum Deo concedere.

In hoc eodem errore existimo fuisse Aristotelem: nam omisso errore, quem de prouidentia Dei circa futura tradidit, de quo disput. 87. dicendum est, scientiam etiam simplicem speculationum contingentium negasse Deo videtur ex eo, quod cap. illo 8. veritatem determinatam, aut falsitatem in singularibus propositionibus, de contingenti esse negauit. Sic putat Greg. Ariminensis, ut disput. 66. r. fereamus, & ex doctrina ipsa Aristotelis manifeste colligemus.

Hæc sententia omnibus etiam hæreticis con-
Valquez in 1. part. Tomus I.

sentientibus, est manifestus error contra Scripturam sacram, Esai. 41. Dicite nobis, quæ ventura sunt, & dicemus, Dissert. vos. clarissime etiam damnatur Ecclesiastici 23. & 29. Ioan. 14. Et nunc dixi vobis, priusquam fiat, & alibi sæpenumero. Nec solum id nobis Scriptura constat: sed etiam vel ipso lumine naturalis res adeo nota est, ut qui affirmare audeat, Deum nescire futura contingentia, & libera, perinde se habeat, atque si cum insipienti diceret. Non est Deus, Psal. 13. & 53. ut bene notauit Augustinus lib. de ciuit. cap. 9. Psal. 23. 53. circa finem. Ita enim repugnat esse Deum insipientem, & in rebus futuris cognoscendis dubium, atque ipsum non esse. Deus enim cum auctor omnium rerum constitutur, eo ipso quod est Deus, sapiens esse debet, & omnia scire: alioqui quomodo auctor eorum esse posset: denique disput. seq. cap. 4. optima ratione naturali à priori demonstrabimus, Deum hoc ipso, quod Deus est, omnia sigillatim certissime cognoscere, etiam contingentia futura.

Hæc igitur veritate præmissa, quæ omnibus in confesso est, superest cum nostris Scholasticis non parua dissensio in assignanda ratione, ob quam, cum futura contingentia non sint necessaria, nec ad vnum determinata, sed in differentia, ut possint esse & non esse, possit Deus non solum ea cognoscere, sed etiam certa, & infallibili scientia comprehendere. Catholici enim omnes, imo & gentiles Philosophi optima ratione conuicti, ita debent Deo scientiam futurorum tribuere, ut ea non sit coniectura tantum, quæ falli possit, sed certa & infallibilis notitia, non minus, quam si ea præsentia intueretur. Coniectura enim adeo imperfecta scientia est, ut in Deum cadere non possit: quippe qui sit summa veritas, & infinita, & intellectus eius summe perspicax, omnique prorsus imperfectionis expertus. De ratione igitur, ob quam Deus certo scit futura contingentia, nunc est nobis differendum, atque in hac disput. de præsentia illa reali in æternitate, quam in titulo proposuimus.

CAPVT II.

Ex sententia Ricardi, & aliorum Thomistarum futura contingentia præsentia sunt in æternitate, & inde certo à Deo cognoscuntur.

IN difficultate vero proposita Ricardus in 1. d. 38. q. 1. & d. 9. art. 1. q. 1. Capreolus in 1. d. 36. q. 1. art. 2. & d. 38. q. 1. art. 1. conclus. 1. & 1. Caietanus & recentiores Thomistæ in hoc articulo Ferrariensis, contra gent. cap. 66. §. Secundum dub. & Catherinus in opusculo de præsentia, & prouidentia, non solum censet, futura omnia contingentia semper fuisse realiter præsentia in mensura æternitatis Dei, sed etiam hanc esse vnicam rationem, ob quam Deus non coniectura probabili, sed certo cognoscat futura. Hanc opinionem mirifice laudat Caietanus & solita subtilitate accurate explicat. Imo post diuina considerationem se primū eam adiuuasse, & ad mentem S. Th. congruenter accommodasse, plurimum gloriatur: cum tamen nihil noui doctrinæ Ricardi didicerit. An vero id etiam senserit S. Th. inferius c. 5. dicemus.

Notat igitur ipse, bisariam posse dici res præsentis reali præsentia æternitati. Primum ut in quo libet instanti temporis sint præsentis, atque eorum existentia in ipsa æternitate sub mensuram cuiuslibet temporis cadat: & hanc doctrinam putat omnino falsam, nec eam Doctore Sancto vnquam in mentem venisse, aut ipsum eam somniasse: & in hoc sensum manifeste falsum inquit, aduersarios opinionem Sancti Thomæ impugnare. Porro autem

Esai. 41.
Ecclesi. 23.
Ioan. 14.

Psal. 23. 53.
Augustinus.

4

Ricard.
Capreol.
Caietanus
Ferrariensis
Catherinus

S. Thom.

6
Explicatio
Caiet.